

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Budgetna debata.

(Dalje.)

Mej drugimi govorniki odlikoval se je s svojim mojsterskim govorom najboljši poljski poslanec Hausner, o katerem je znano, da akoravno pripada desnici, si je vendar ohranil precejšnjo osobno samostalnost. In baš zaradi tega je njegov govor še pomenljivejši! Brez klubovega sklepa postavil se je proprio motu mej govornike, zagovarjal desnico, pri tem pa s svojim dovtipom, neusmiljeno ironijo in britkim sarkazmom skozi dve uri tako bičal levčarje, da slednji po pekočih udarcih osupnjeni, neso obdržali niti toliko prisotnosti duha, da bi bili klicali svoje stereotipne „oho!“, temveč da so ga poslanci z obeh strani zbornice, ministri in občinstvo na galerijah z največjo pozornostjo do konca poslušali. Ta od konca do kraja, po vsebini in obliki dovršeni govor, je preobširen, da bi ga priobčili v celoti, možno nam je navesti le važnejše odstavke, akoravno je težavno i v tem pravo pogoditi, ker je skoro v vsakem stavku kak duhovit izrek, ki upliva z lapidarno silo na čitatelja.

Najprej zagrabil je Hausner znanega Carnerija ter mu z brezozirnim sarkazmom dokazal, da je popolnem po nevrednem na glasu kot filozof, ker v svojem govoru ni navel nič dejanskega, nič prepričalnega proti sedanji vladi in njenim voditeljem, ker je glob in slep za gospodarski razvoj in ker smatra za najvažnejši dogodek v zadnjih dveh letih dovolitev česke zasobne šole v nekem predmestju dunajskem. „Proti umestnosti te šole more se dvojiti; a najpriprostneji pojem o pravici in svobodi govori za to, da se mora v pravni državi dati tako dovoljenje in tako daleč je prišlo pri naši opoziciji z zatajevanjem vsakega pravičnega čuta, da niti niti jednega gospoda na levici, ki bi izprevidel in pripoznal, da imamo v tej česki zasobni šoli jed-

nak slučaj, kakor v osnovah nemškega Schulvereins, kateri na vso sapo hvalisajo in dičijo. Kako žalosten je ta nedostatek uzvišenega mišljenja v primeri z osnovo poljske ljudske šole v Batignolles-u pri Parizu l. 1831! Ondi se je ne za priprosto, koristno in skromno delavsko prebivalstvo, ondise je za otroke vojakov revolucijske vojske, kateri so se deloma morali vzdržavati, ki so izzivali sitnosti in sitne konflikte z vnanjimi vladami, dovolila šola, kate-rej so dobajali tudi francoski doneski in vender ni bilo niti jednega Francoza, ki bi bil govoril o krivicah in nevarnosti. Še manj pa bi se bil našel Francoz, ali celo filozofično naobražen um, ki bi bil v tako neznatnej zadevi tako nečuvveno zlorabil najbolj patetične besede, ter govoril o atentatih na nemštvo in o vbadanju v srce države“.

Potem na drobno, skoro stavek za stavkom razdira ves Carnerijev govor, dokazivajoč, da mu ne dostaje logike in opravičenosti jadikovanja o preziranju Nemcev, ki imajo pod sedanjo vladu še 3/4 vseh visokih in uplivihih služeb v svojih rokah, kojih jezik se govori v vseh osrednjih uradih, pri dvoru, v parlamentu, v vojaških krogih.

Ko ga je na dalje zaradi navedenega dvogovora mej Přemyslom Ottokarjem in grofom Taaffjem jako dovtipno po prstih okrcal, ter mu zavrnil njegove radomontade, poprime se stavka, v katerem je Carneri trdil, da opozicija imponira po svojej visokej pravni resnobi in opomni levčarje, da treba da kdo drugi izreče tako sodbo ne pa sami, da prednosti in kreposti nihče sam na sebi ne more hvaliti, konstatovati in čutiti, da bi se Carneri gotovo nikdar ne bil popel do gorostasne trditve, da se je baš pod sedanjo vladu obelodanila nečuvvena korupcija, ko bi se bil spominal stokrat in skozi deset let levčarjem očitanega „šviudelna“ in one katastrofe l. 1860, ki je končala s samomorom dveh najvišjih dostojanstvenikov.

Rezdejavi vse ničeve trditve in logične skoke Wildhauskega graščaka, obrnil se je k govoru poslanca dra. Magga, ki je z veseljem pozdravil izgled o Švici, deželi svobode in prosvete, ter pravi:

„Jaz popolnem podpišem ta izrek in blagoslovil bi dan, kadar bi naši velečastni gospodje protivniki tako mislili, čutili in ravnali, kakor Švicarji, nemški Švicarji, ki so malonemški ostali, ki so Nemci v navadah, v običajih, v jeziku, ki bogaté nemško literaturo s svojimi proizvodi, ki se pa vender čutijo le Švicarje in ne identificirajo z nemško državo, kateri, akoravno jih je dva milijona, se nasproti 800.000 francoski in italijanski govorečim Švicarjem, niso niti za trenutek premišljali, priznavati njim popolno ravnopravnost, ki si tega ne štejejo v zaslugo, katerim se to zdi samo po sebi umevno, kakor zrak, ki ga dihaajo. No, pomislite gospoda — pogledite v gotajski almanah — zdaj so slučajno zvezni predsednik, podpredsednik in predsednik narodnega sveta francoski govoreči Švicarji. Mislite si trenutek, da bi se kaj jeducega pripetilo v Avstriji in mislite si vik in krik, ki bi nastal od Bielca do Bregence, pa od Aussiga do Žiža“.

Nastevaje in zavračaje neresnične in nepodprte trditve dra. Magga in Mengerja, peča se potem z narodno-gospodarskim položjem in dokaže, da se je z letom 1881 obrnilo na bolje, kajti vnanja trgovina Avstrije pomnožila se je tako močno, da je za tretjino višja, nego italijanska, da skoro vnanjo trgovino Rusije presega.

(Dalje prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 6. marca.

Danes ima **gospodskazbornica** zopet svoje zborovanje. Na dnevnem redu je: poročilo budgetnega odseka o cesarskeji naredbi s 26. sep-

LISTEK.

Junak našega časa.

(Roman M. Lermontova posl. J. P.)

Pečorinov dnevnik.

II.

Knežna Mary.

(Dalje.)

22. junija.

A če bo brala kedaj kaka ženska te zapiske? — „obrekovanje“, zakričala bo nevoljna.

Od kar pišejo pesniki in jih čitajo ženske (za kar jim najiskrenejša hvala!), so jih že tolikokrat nazvali angelje, da že res verjamejo v svojem duševnem uboštvu tem komplimentom, a ne pomislijo, da so povzdigovali ravno isti pesniki Nerona v pol boga . . .

Malo se spodobi meni govoriti o njih tako hudobno — meni, ki nesem ničesar razen njih ljubil na svetu — meni, ki sem bil vselej pripravljen žrtvovati jim svoj mir, častoljublje, življenje . . . A jaz še nikdar, tudi ne v jezi, kadar je bilo žaljeno moje samoljublje, nesem skušal raztrgati magično za-

grinjalo, skozi katero vidi samo najbolj vajeno oko. Vse kar govorim je le posledica —

Uma holodnih nabljudenij,
I srca gorestnih zamet.

Ženske morale bi samo želeli, da bi jih tako dobro poznali vsi moški kakor jaz, kajti ljubim jih še dvakrat bolj, odkar poznam njih slabosti, in se jih ne bojim.

Prav imel je Werner, ko je primerjal ženske začaranemu gozdu, o katerem pripoveduje Tasso v svojem „Osvojenem Jeruzalemu“. „Ko ustopiš,“ pravi, „obsujejo te od vseh strani pošasti, da te Bog obvaruj: dolžnost, predrznost, prilijeje, javno mnenje, zaničevanje, preziranje . . . a ne oziraje se, pogumno stopaj dalje, in kmalu poskrijejo se te pošasti in odkrije se tiha in svitla poljana, sredi katere cvete zelena mirta. A gorje ti! če ti prehitro upade srce, in se obrneš nazaj.“

24. junija.

Današnji dan imel je mnogo znamenitih dogodkov. Tri vrste od Kislovodskega blizu vodotoča Podkumovega, je skala, ki se imenuje Koljco; to so vrata, sezidane od prirode; stojé na visokem

holmu, in skoz nje posije zvečer solnce s svojimi poslednjimi žarki. Mnogobrojno društvo odšlo je tjakaj gledat zaod solnca skoz te kamnate vrata. Nikdo izmej naš pa ni v resnici mislil na solnce. Jaz jezdil sem poleg knežne, na potu domov moral sem prebresti Podkumek. Gorske reke tudi najmanjše so zelo nevarne, zlasti, ker se vedno spreminja njih struga, kjer bil je včeraj kamen, tam je danes jarek in narobe. Prijel sem knežinega konja za uzdo in peljal ga v vodo, ki je segala komaj do kolen; počasi smo se pomikali čez vodo. Kadar jezdimo čez hitre reke, ne smemo gledati v vodo, če ne zvrtili se nam v glavi. Pozabil sem povedati to knežni.

Bila sva že na sredi, kjer teče voda najhitreje, ko je začela omahovati na sedlu. „Meni je slabo,“ rekla je z zamolklim glasom. Jaz sem se nagnil k njej, in obvil svojo roko okrog njenega života.

— Po konci glejte! pošepetal sem jej na uho: — to ni nič, ne bojte se, jaz sem pri vas.

Bilo jej je bolje; hotela se je oprostiti moje roke, a jaz sem še krepkeje prijel njen nežni život; moje lice dotikalo se je skoraj njenega lica, ki je bilo žareče, kakor ogenj.

Šmarje. — Presrčno čestitko k petindvajsetletnici! Živel na mnogaja leta!

Pri zborovanji učiteljev šmarijskega in rogaškega okraja.

Idrija. — Mnogozasluznemu gosp. Andreju Praprotniku, starosti narodnih učiteljev, kličemo: Slava! Bog ohrani vriega sotrudnika še mnogo let! Učiteljstvo Idrije.

Celje. — Zbrano celjsko učiteljsko društvo imenovalo Vas je danes častnim članom. — Čestitamo k petindvajsetletnici! Slava!

Društvo.

Rakek. — Neomahljivemu narodnjaku, zaslužnemu pisatelju, umnemu voditelju, vzglednemu možu, mnogaja leta na čast nam, na korist narodu slovenskemu!

Požanel, Drmelj, Benedek, Resman, Sebenikar.

Kranj. — Mnogo let Vas Bog ohrani, šoli in domovini! Stanonik, Režek, Pezdič.

Idrija. — K znamenitej petindvajset- oziroma petintridesetletnici Ti čestitamo iz celega srca moja ženka Albina, svakinja Sofija in Tvoj stari prijatelj Valentin Treven.

Zagreb. — Živio vodja slovenskega učiteljstva! Delaj hlabro, postojano do popolne zmage prave narodne šole. Ljudevit Tomšič.

Zagreb. — Velezaslužnemu učitelju slovenskomu, piscu in uredniku „Učit. Tovariša“ kličem srdačni živio! Živio svjestno slovensko učiteljstvo! Živio slovenski narod!

Modec, urednik „Napredaka“.

Žužemberk. — Neustrašenemu prvoboritelju v prospah narodne šole kličem prisrčen živio učiteljstvo Žužemberk.

Nadalje došlo je od visokorodnega gospoda deželnega predsednika pismeno čestitanje: „Srčno čestitam k petindvajsetletnici“.

Slavni c. kr. mestni šolski svet poslal je sledeče pismo:

Blagorodni gospod!

Danes, blagorodni gospod, obhajate petindvajsetletnico svojega uspešnega službovanja kot mestni učitelj. Pri tej priliki vam bodo dohajala srčna, iz hvaležnosti izvirajoča voščila od strani onih, pri katerih ste tekom četrstoletja neutrudni v ljubezni do mladina sejali seme omike, ki je iz njega dozorel sad srečnega življenja.

Dohajala Vam bodo voščila mestnih učiteljev in Vaših tovarišev v obče, voščila prijateljev in čestolcev, voščila starišev, ki so Vam zaupno izročali odgojo svojih otrok.

Vsled soglasno vzprejetege sklepa z dne 20. februarja t. l. se pridružuje tem voščilom tudi c. kr. mestni šolski svet in se iskreno veseli, da ima priliko, danes častno pripoznati Vaše velike zasluge za izobraževanje in odgojo mestne šolske mladine v preteklih petindvajsetih letih, ob enem pa

da je on strahopetnež — prestrašil bi se vsake muhe.

— Jaz sem ravno teh mislij, rekel je Grušnicki. Pravil sem mu že take, ko bil bi kdo drugi, pobil bi me bil na mestu, a Pečorin jobrnil je vse za šalo. Jaz ga nesem pozval na dvoboj, ker to storiti bil bi moral on; a se ni upal.

— Grušnicki je jezen nanj, ker mu je preuzel knežno, rekel je nekdo.

— Kaj še pride vam na um! Res sem malo dvorjanil knežni, a sem kmalu jo pustil, kajti ženiti se ne mislim, zapeljati deklico se pa ne strinja z mojo častjo.

— Jaz zagotovem vam, da je on pravi strahopetec, Pečorin namreč, a ne Grušnicki — Grušnicki je pa pravi korenjak, poleg tega je pa še moj prijatelj, rekel je dragonski stotnik.

— Gospoda! tukaj tedaj nikdo ne drži ž njim? Ali kdo? tembolje, ali hočete poskusiti njegovo hlabrost? Imeli homo še zabavo...

— Da hočemo, ali kako?

(Dalje prih.)

tudi hvaležno spominati se izrednih zaslug, ki ste si jih za svojega učiteljevanja za šolstvo sploh pridobili po mnogostranskem, trudoljubnem svojem delovanju.

Zavest vselej in povsodi storjene dolžnosti Vam bodi najslajše plačilo Vašega šolniškega prizadevanja, dobrotni Bog pa naj Vas, blagorodni gospod, ohrani čilim na duhu in telesu še mnoga leta!

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 1. marca 1883.

Prvosednik: Grasselli.

Opravljajoči odbor „hrvatskoga pedagogijsko-književnoga zbora“ počastil je g. And. Praprotnika z naslednjo čestitko:

Velecienjeni gospodine!

Danas slavite dvadesetpet-godišnjico svoga revnoga i uspješnoga učiteljevanja u bijeloj Ljubljani. S mnogobrojnim Vašimi prijatelji, koji se tamu današnjemu znamenitomu danu raduju, veseli se od srca i hrvatski pedagogijsko-književni sbor. On u Vami poštuje ne samo jednoga od svojih najbližnjih članova, nego i jednoga od najzaslužnijih učitelja bratinskoga naroda, začetnika i budioca zvanične i domorodne sviesti u slovenskom učiteljstvu ter prijatelja i njegovaoca ljubavi i sloge između učiteljstva hrvatskoga i slovenskoga.

Kao takov primite uvjerenje, da se ovaj sbor svesrdno raduje, što Vam je Bog dao doživjeti čiloma i zdravoma taj veseli dan. Šaljuć Vam pako bratinski pozdrav iz hrvatskoga glavnoga grada, želi Vam podjedno ovaj sbor, da njemu još mnoge godine članovali, a slovenskomu narodu još mnoge godine uzgajali napredan, uman i rodoljubiv narastaj, koji da bude na diku i slavu svomu narodu, a na ponos našemu dičnomu Andri Praprotniku, komu iz dubljine srca kličemo: Živio!

Iz sjednice upravljajućega odbora hrvatskoga pedagogijsko-književnoga zbora.

V Zagrebu 24. veljače 1883.

Predsjednik:

Iv. Filipović.

Tajnik:

Milan Kobali.

Umevno je samo ob sebi, da so čestitke gospoda deželnega predsednika, sl. c. kr. mestnega šolskega sveta in „hrvatskoga pedagogijsko-književnoga zbora“ vzbudile neizmerno odobravanje. Hrvatom se je telegrafčno odzdravilo.

Preobširno pa bi bilo, ako bi navedli vse zasebne liste, katere je prejel gospod slavljeneec. Zadoštuje naj samo nekoliko imen in istina, da je vsak pozdrav posebej poveličal občeno radost slavnostnega dneva. Čestitali so:

Bl. g. Peter Grasselli — Ljubljana; rodbina Bleiweis Trsteniška — Ljubljana; prof. Marn — Ljubljana; gospe Felicitas Kokalj, Matilda Razinger, Irma Stegnar, Ivana Tomšič — Ljubljana; nadalje gospodje: Arko — Sodrašica; Dimnik — Postojna; Jekovec — Ljubno; Kine — Logatec; Lenček, Mandeljc, Žvagen, Pipan, Strle — Stari Trg; Medic — Leskovec; Mesner — Komenda; Okorn — Trnovo; Požanel — Unec; Rant — Prem; Saje, župnik — Št. Jarnej; Šest — Radeče pri Zid. M.; učiteljstvo v Št. Juriji na j. ž.; Uranič — Št. Rupert; Zarnik — Trnovo; in še mnogo drugih.

Ponavljamo: Slovensko učiteljstvo pokazalo je z nova krepki in neupogljivi svoj značaj, pokazalo ob enem, kako zna čestiti zaslužne svoje može ter sklepamo skromni le-ta popis s srčno željo, da bi dobrotno nebo dalo gospodu Andreju Praprotniku učkati še petdesetletnico uspešnega in uzornega delovanja na težavnem učiteljskem polju! . . .

Domače stvari.

— (Slovenski pevci) pojo jutri zvečer v gostilnici pri „Bierquelle“.

— (Slovensko gledališče.) Včerajšnja predstava naznanila se je nekoliko prepozno in ker je bila vrhu tega v ponedeljek, bila je le srednje obiskana. Prva igra „Marcel“, drama v jednom dejanji, že po tem naslovu pove, da ne treba prevelikih nad. Gospod Danilo (Valgrand) prizadeval si je vzdržati to igro na površji, v čemer so ga podpirali g. Gorazd, g. Nigrinova in Petrinska, a

pravega uspeha ni bilo. Druga igra „Jedina hči“ vesela igra v 2. dejanjih, poljski spisal grof Aleksander Fedro, poslovenil V. Eržen, ima mnogo komičnih prizorov, in čeravno prisiljeno, vendar jako živahno dejanje. Predstavljal se je povoljno, akoravno je bilo opaziti, da se nekateri izmej gospodov preveč zanašajo na svojo gledališko rutino in šepetalca, z drugo besedo, da se svojih ulog preveč površno uče. Prav dobro igrale so gospice Vrtnikova, Nigrinova, Zvonarjeva in Zora, izmej gospodov pa Kocelj, Gorazd, Danilo, Samovič in Bonač. Gospod Samovič zlasti predstavljal je slugo Baltazarja prav humoristično, pri g. Bonaču pa je nekoliko motilo to, da bi po svojej ulogi moral predstavljati debeluba, k čemer pa mu nedostaje glavnega pogoja akoravno mu sicer radi priznavamo nadarjenost in že viden napredek. Kot nova moč nastopila je gosp. Grajska, a njena uloga bila je preneznatna, da bi izrekli svoje mnenje. Konečno usojamo si še opazko, da nekatere izmej predstavljajočih gospic vsaj po našem mnenji po nepotrebem lepotičijo svoja itak še zorna lica in da zlasti preveč rudečine uporabljajo. Skupni utis druge igre bil je povoljen. Nadejamo se, da bomo skoro imeli priliko, videti naše dramatično društvo zopet v tako izvrstnej predstavi, kakor je bila „Nasledki skrivnostne prisage“.

— (Izpred porotnega sodišča.) Hudo delstva uboja zatožen je bil včeraj dopoldne 28 let stari kmetski fant Jarnej Dolinar. 8. januarja t. l. prišel je v gostilnico v Sučni in se tam počel šaliti z neznanim beračem kateremu je tudi žganje izpil. Berač je zaradi tega zabavljal, na kar je zatočenec stekel iz gostilne in prišel nazaj v jednej roki z gajzlenikom v drugej s polenom. Najprvo udaril je berača s koprivovcem po glavi, potem pa še s polenom s tako močjo, da se je takoj v nezavesti zgrudil in drugi dan umrl. Zatoženec sicer ne taji zvršenega dejanja, pa se izgovarja, da je bil pijan, da ni vedel kaj dela, kar pa priče zanikajo. Sodišče ga obsodi na štirileta teške ječe, poostrene vsak mesec s postom.

— (Razpisana) je učiteljska služba na trirazredni ljudski šoli v Srednji Vasi v Kočevji. Letna plača 400 gl. Prošnje do 15. aprila t. l. na okrajni šolski svet v Kočevji.

— (Poštne hranilnice) so počenshi od 1. dne t. m. otvorene pri naslednjih c. kr. poštnih uradih: Na Goriškem, v Trstu in v Istri: Oglej, Skedenj, Buje, Komen, Vodjnan, Divača (kolodvor), Doraberg, Grahovo, Kobarid, Kostanjevica, Lovrana, Trg, (Monfalcone), Nabrežina (kolodvor), Permani, Prosek, Kviško, Sv. Ivan pri Trstu, Sv. Lucija, Ročinj, Tolmin. Na Štajerskem: Loče, Podsreda, Podčetrtek, Maribor (kolodvor). Na Kranjskem: Stari trg pri Loži, Jesenice, Banjaloka, Polhovi gradec, Studenec (pod Ljubljano), Črmošnice, Črnomelj, Železnike, Gradec, Velike Lašiče, Gorenja Krka, Dvor pri Žužemperku, Mirna, Hote-drašica, Jesenice pri Savi, Izlake, Spodnja Košana, Kranjska gora, Vrhnika, Kostanjevica, Lesce, Dovje, Litija, Spodnji Logatec, Metlika, Planina, Hudo, Razdrto, Rakek, Ribnica, Kočevska Reka, Rudolfovo, Žire, Št. Jurij pri Kranji, Škočijan, Šmartno pri Litiji, Sv. Rok, Šiška, Žužemperk, Zatičina, Sodrašica, Toplice, Travnik, Trebnje, Tupaliče, Videm pri Vel. Lašičah, Vače, Višnja gora, Vipava.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Gradec 6. marca. Znani rodoljub Josip Gorup iz Trsta daroval je podpiralni zalogi slovanskih vseučiliščnikov v Gradci tisoč goldinarjev.

Rim 5. marca. Apelno sodišče potrdilo je obsodbo Valerijanija.

Pariz 5. marca. Zbornica nadaljuje jutri debato o predlogih tikajočih se revizije ustave. Ferry izjavil je, da ti predlogi za sedaj niso umestni; morebiti da je še pred bodočimi volitvami možno sporazumljenje s senatom.

Berolin 5. marca. Cesar odobril je ostavko vojnega ministra. Govori se, da bo Bronsart ali Caprivi njegov naslednik.

